

FRÅGEKORT

LÄTT

Fråga 1.

En av dessa är en sjukdom som det här djuret kan smittas av. Vilken?

- 1. Salpetersyra
- X. Salamander
- 2. Salmonella

FRÅGEKORT

LÄTT

Fråga 2.

Det finns sjukdomar som smittar mellan människor och djur. Vad kan man göra för att minska risken att dessa sjukdomar sprids?

1. Tvätta händerna före och efter man umgåtts med djur.
- X. Inte vara med djur som är av samma art som man träffat tidigare.
2. Ha på dig kläder som gör dig osynlig så att sjukdomarna inte kan se dig.

FRÅGEKORT

LÄTT

Fråga 3.

Det finns sjukdomar i andra länder som vi inte har i Sverige, t.ex. rabies. Därför är det inte bara positivt att "adoptera" djur från andra länder, t.ex. gatuhundar. Varför inte?

1. De kan ta med sig smittor vi inte har i Sverige hit.
- X. De kan vara aggressiva och oberäknliga.
2. De kan ogilla det svenska klimatet.

FRÅGEKORT

LÄTT

Fråga 4.

Vad ska du tänka på om du besöker två gårdar med djur samma vecka, t.ex. stallet på ridskolan och 4H-gården? Flera alternativ kan vara rätt.

1. Tvätta kläderna och tvätta av och desinficera gärna skorna mellan gårdarna.
- X. Jag behöver inte göra något med kläder och skor. Inga smittor överlever mer än någon timme utanför djuren.
2. Tvätta händerna och sprita gärna av dem innan du åker från den första gården.

FRÅGEKORT

LÄTT

Fråga 5.

Om man öppnar en medicinförpackning, hur förändras hållbarhetstiden?

- 1. Den blir kortare.
- X. Den är oförändrad.
- 2. Den blir längre.

FRÅGEKORT

LÄTT

Fråga 6.

Något som är viktigt för att minska smittspridning är god ... . Detta ord kopplas ofta till renlighet och hälsovård. Vilket är ordet?

- 1. Hygglighet
- X. Hygien
- 2. Hyena

FRÅGEKORT

LÄTT

Fråga 7.

Vilket eller vilka av dessa alternativ är viktigt eller viktiga för att minska smittspridning?
Flera alternativ kan vara rätt.

- 1. God handhygien.
- X. God hygien vid matlagning.
- 2. Att stanna hemma om man är sjuk.

FRÅGEKORT

LÄTT

Fråga 8.

För att djuren inte ska bli sjuka kan man se till att man tar bra hand om dem. Vilket eller vilka av dessa alternativ minskar risken för att ett djur ska bli sjukt?

Flera alternativ kan vara rätt.

1. Vaccinera djuren mot sjukdomar.
- X. Sköta om päls och hovar, klövar eller klor.
2. Ge djuren rätt mat.

FRÅGEKORT

LÄTT

Fråga 9.

Din kanin går och lägger sig undanskymt i skuggan en varm sommardag. Varför tror du att den gör det?

1. Kaniner är allergiska mot för mycket solljus (strålningen kan ge kaningulsot).
- X. När kaniner ligger i skugga utsöndras ett hormon som är bra för kaniner.
2. Den blev förmodligen för varm av solen. Den kan även ha sökt avskildhet för att den ville vara ifred efter för mycket social kontakt.

FRÅGEKORT

LÄTT

Fråga 10.

Du lyfter upp din katt som plötsligt blir väldigt arg. Vad gör du?

1. Jag släpper lugnt ner katten och låter den vara ifred. Den reagerade förmodligen så för att den kände sig trängd eller stressad.
- X. Jag är arg tillbaka och försöker hålla fast den tills den lugnat sig.
2. Jag släpper ner katten men bestraffar den med att inte ge den mat på ett par dagar, den måste lära sig en läxa!

FRÅGEKORT

LÄTT

Fråga 11.

Även djur som tycker om att vara med människor kan behöva en paus ibland. När du har lekt ett tag med din hund går han iväg och lägger sig ner. Vad kan du göra då?

1. Låta honom vila och vara ensam ett tag innan du går dit igen.

X. Gå dit och sitta bredvid honom. Du kan prata högt, klappa honom och springa runt, så länge du inte ber honom att röra på sig.

2. Gå dit och fortsatt leka med honom. Är han trött är det bara bra träning för honom. Locka honom gärna med godis.

FRÅGEKORT

LÄTT

Fråga 12.

Du har en kanin som aldrig åkt i en transportbur. Varför kan det vara viktigt att du vänjer den vid det?

1. Om kaninen lär sig att vara i så trånga utrymmen som möjligt slipper du köpa en stor bur.
X. Det är bra eftersom den då blir bättre på att lyda dig och då kan du kan lättare lära den andra trick.
2. Om kaninen någon gång behöver åka till veterinär eller om ni ska ut och resa är det bra om den är van att transporteras i en bur.

FRÅGEKORT

LÄTT

Fråga 13.

Det är viktigt att tvätta händerna före och efter vi klappar djur. Varför då?

1. Vi kan överföra smitta till djuren och de kan smitta oss.
- X. Får djuren människolukt på sig kommer de inte att bli accepterade av sina flockmedlemmar efteråt.
2. Djuren kan vara allergiska mot parfymer och annan lukt vi för med oss till dem.

FRÅGEKORT

LÄTT

Fråga 14.

Varför är det viktigt att man sköljer av grönsaker och bär innan man äter dem?

1. På ytan kan det finnas mikroorganismer som kan göra oss sjuka.
- X. De smakar bättre.
2. De ser oftast fräschare ut när man sköljt av dem.

FRÅGEKORT

LÄTT

Fråga 15.

Detta är en värmebehandling som dödar bakterier och mikroorganismer. Mjölk behandlas på detta sätt för att den ska vara ofarlig att dricka. Vad kallas värmebehandlingen?

- 1. Posering
- X. Pastor
- 2. Pastörisering

FRÅGEKORT

LÄTT

Fråga 16.

Sjukdomar kan spridas via mat om man inte är försiktig. Vilken av dessa sprids INTE via mat?

- 1. Campylobacter
- X. Cancer
- 2. Cryptosporidium

FRÅGEKORT

LÄTT

Fråga 17.

Smittämnen kan spridas via mat om man inte är försiktig. Vilken av dessa sprids via mat?

- 1. Stork
- X. Stroke
- 2. Salmonella

FRÅGEKORT

LÄTT

Fråga 18.

En geting sticker dig bara om den känner sig hotad. Vilka är de vanligaste symptomen vid ett getingstick?

1. Varfyllda blåsor och sårskorpor runt munnen, kliande röda utslag på armar och ben.
- X. Rodnad, svullnad, klåda och en stickande smärta.
2. En röd cirkel kring det stuckna området, händer och fotleder svullnar.

FRÅGEKORT

LÄTT

Fråga 19.

Vissa växter och djur är färgglada för att visa att de är farliga, giftiga eller oätliga. Vilken svamp är det på bilden?

- 1. Stensopp
- X. Flugsvamp
- 2. Kantarell

FRÅGEKORT

LÄTT

Fråga 20.

Under sensommaren hörs det ofta att man ska undvika algbloomning. Algbloomning är när alger bildar en tjock massa som lägger sig på ...

- 1. ... vägar.
- X. ... vattenytan.
- 2. ... tak.

FRÅGEKORT

LÄTT

Fråga 21.

Vilket av dessa ord beskriver hur alla organismer på en plats är beroende av varandra?

- 1. Ekorre
- X. Ekosystem
- 2. Ek

FRÅGEKORT

LÄTT

Fråga 22.

En fridlyst art får man inte döda, skada eller på andra sätt störa. Vilken av dessa kan man fridlysa?

1. En maträtt som innehåller bara ekologiska varor.
- X. En art som är hotad på något sätt.
2. Ett tv- eller datorspel som är för våldsamt.

FRÅGEKORT

LÄTT

Fråga 23.

Huggormsbett är giftiga för oss människor, men alla ormar är inte huggormar. Det finns två andra ormarter i Sverige som är ofarliga för oss människor, vad heter de?

- 1. Snok och hasselsnok.
- X. Stol och rönnbärsstol.
- 2. Krok och lönnkrok.

FRÅGEKORT

LÄTT

Fråga 24.

Det är inte bra att lämna skräp i naturen av flera olika anledningar. Vilket av följande stämmer INTE?

1. Det försvinner inte direkt, då det kan ta lång tid för skräpet att brytas ner av naturen.
- X. Djur kan skada sig på skräpet eller råka äta det av misstag.
2. Man behöver betala böter om man slänger skräp i naturen.

FRÅGEKORT

LÄTT

Fråga 25.

Du bör alltid tvätta händerna innan du äter för att få bort bakterier och annat från händerna. Är du ute i skog och mark kan det bli svårt. Vilket är bästa sättet att rengöra händerna då?

1. Skölj av händerna i en vattenpöl.
- X. Torka av händerna med löv eller mossor.
2. Använd handsprit eller våtservetter.

FRÅGEKORT

LÄTT

Fråga 26.

Du går in på en toalett och ser de här. Vad är vätskan i behållarna och vad används den till?

1. I flaskan är det sprit för rengöring av blanka ytor (handfat, toalett mm).
- X. I flaskan är det kylande Aloe Vera-gel som man kan använda om man har bränt sig i solen.
2. I flaskan är det handsprit som används för att ta död på bakterier du kan ha på händerna.

FRÅGEKORT

LÄTT

Fråga 27.

Det här är en sjukdom som smittar via myggor i andra länder. Den är ganska vanlig i många länder i Afrika. Vad heter sjukdomen?

- 1. Malteser
- X. Malaria
- 2. Malaysia

FRÅGEKORT

LÄTT

Fråga 28.

I andra länder kan detta djur bära på farliga smittor. Föremålen ovan kan användas som skydd mot djuret. Vilket är djuret?

- 1. Fisk
- X. Orm
- 2. Mygga

FRÅGEKORT

LÄTT

Fråga 29.

Om du är utomlands är det inte säkert att kranvattnet är drickbart. Då bör du istället dricka vatten från ...

- 1. ... en flaska med vatten du köpt i en butik.
- X. ... en bäck eller sjö.
- 2. ... regnvatten från en pöl.

FRÅGEKORT

LÄTT

Fråga 30.

Man kan skydda sig mot vissa farliga sjukdomar genom att få en spruta med en liten dos av smittan. Vad kallas detta?

- 1. Acceleration
- X. Vaccination
- 2. Variation

FRÅGEKORT

MEDEL

Fråga 1.

Rengöring av djurtillbehör och redskap till djur bör inte göras på ställen där vi människor äter, diskar och tvättar oss själva, som t.ex. i kök och badrum. Varför?

1. Redskap till djur är ofta impregnerade med ett ämne som kan förstöra ytbehandlingen på bänkskivor och diskbänkar i kök.
- X. Av hygieniska skäl för att förhindra att sjukdomar sprids.
2. Redskapen är ofta väldigt stora och kan repa ytor i kök.

FRÅGEKORT MEDEL

Fråga 2.

Olika sjukdomar smittar på olika sätt. Vissa sjukdomar smittar t.ex. bara mellan djur, och andra bara mellan människor. Vilken av dessa sjukdomar smittar bara MELLAN djur?

- 1. TBE
- X. Salmonella
- 2. Hästinfluensa

FRÅGEKORT MEDEL

Fråga 3.

Smittor kan tyvärr inte bara komma från utlandet utan också från andra gårdar. Därför är det viktigt att man ...

1. Inte blandar gårdens djur med djur som är där tillfälligt (t.ex. tävlingar, djurhotell).
- X. Inte släpper in någon, varken människa eller djur, till sin gård.
2. Ser till att läsa på om första hjälpen ifall något djur skulle bli sjukt.

FRÅGEKORT MEDEL

Fråga 4.

Det finns sjukdomar som smittar mellan djur och människa. Flera av dem smittar oss genom att vi får in djurs avföring i munnen. Hur då?

1. Vi äter bajset.
- X. När vi t.ex. har klappat ett djur kan vi få små “bajspartiklar” på händerna som vi kan få i oss om vi inte tvättar händerna innan vi äter.
2. De sprids i luften när djuret fiser.

FRÅGEKORT MEDEL

Fråga 5.

När kan man använda antibiotika?

- 1. När man lagar mat.
- X. När man är sjuk.
- 2. När man har problem med att sova.

FRÅGEKORT

MEDEL

Fråga 6.

Man pratar ofta om att bakterier kan bli resistenta. Vad betyder ordet resistent?

- 1. Magnetisk/attraherande
- X. Motståndskraftig/immun
- 2. Lik/samma sort

FRÅGEKORT MEDEL

Fråga 7.

Ett djur visar vanligtvis inte smärta tydligt, utan försöker verka som vanligt. Det är för att andra djur inte ska se det som ett lätt byte. Vad gör du om ditt djur plötsligt ändrar beteende helt?

1. Jag ringer polisen! Någon måste ha bytt ut mitt djur mot ett annat.
- X. Jag kontakter en veterinär eftersom något förmodligen är fel och djuret inte mår bra.
2. Jag struntar i det eftersom det säkert inte är något att oroa sig för.

FRÅGEKORT MEDEL

Fråga 8.

Vi människor kan ibland ofrivilligt sprida sjukdomar som smittar mellan djur. Vad kan man göra för att minska risken för det?

1. Vara noggrann med hygien och tvätta händerna före och efter besök hos olika djur.
- X. Ge djuren sådant som brukar göra en frisk när man själv är sjuk.
2. Låta alla djur umgås tillsammans eftersom de efter ett tag kommer bli resistent mot alla sjukdomar.

FRÅGEKORT

MEDEL

Fråga 9.

Varför får man inte släppa ut tama djur i naturen?

1. Djuret kan råka äta upp fridlysta växter.
- X. Djuret kommer söka sig till sin biologiska djurfamilj och riskerar då att smitta den med sina bakterier.
2. Djuret kommer inte klara sig själv eftersom det är vant att tas om hand av människor. Det kan dessutom ställa till med problem i trafiken och störa andra vilda djur.

FRÅGEKORT

MEDEL

Fråga 10.

Ett djur som känner sig stressat kan ibland verka argt. Det vill inte skada dig, utan bara komma bort från det otäcka. Vad kan du göra för att visa att du INTE är farlig?

1. Gå närmare. Försök hålla om djuret tills det lugnar sig.
- X. Tvinga djuret att göra det du började med.
Avbryt inte för då lär sig djuret att det är okej att vara aggressiv.
2. Backa undan och försök hantera djuret på ett annat sätt som det inte tycker är otäckt.

FRÅGEKORT

MEDEL

Fråga 11.

Varför ska du inte ge ett djur på en gård din egen medhavda macka?
Flera alternativ kan vara rätt.

1. Djuren kan bli feta av fel sorts mat.
- X. Djuren kan bli sjuka av smittor som kan finnas i vår mat.
2. Djuren kan tycka illa om smaken och bli illamående eller kräkas.

FRÅGEKORT

MEDEL

Fråga 12.

Kan man ge djur vad som helst att äta?

1. Ja, de flesta djur kan själva avgöra vad som är bra för dem på samma sätt som människor. De kommer inte äta av något de inte tål.
- X. Ja, även om det inte ingår i djurens vanliga foderintag är en varierad kost bra för djuren.
2. Nej, många djur äter allt de kommer över och kan inte avgöra om de tål maten eller inte.

FRÅGEKORT MEDEL

Fråga 13.

Du hittar ett mjölkpaket i kylan som har passerat sitt bäst före-datum. Vad gör du?

1. Jag tittar, luktar och smakar på mjölken. Är det inget konstigt kan jag dricka den.
- X. Jag slänger mjölken direkt eftersom den är gammal.
2. Jag ger mjölken till ett djur eftersom det inte är farligt för djur att dricka gammal mjölk.

FRÅGEKORT

MEDEL

Fråga 14.

Man kan förhindra att dåliga bakterier växer i maten, det är speciellt viktigt under röt-månaden. Vilket av dessa påståenden stämmer INTE?

1. Man ska ha ordentligt kallt i kylskåpet.
- X. Man ska tvätta händerna före och efter man lagar mat.
2. Man ska hela tiden hålla sina livsmedel så varma som möjligt eftersom bakterier dör i hög värme.

FRÅGEKORT

MEDEL

Foto: kropekk_pl/pixabay.com

Fråga 15.

Vissa bär och grönsaker kan vara svåra att skölja av. Hur kan man göra för att få bort virus på frysta hallon?

1. Skölja är det enda alternativet, annars mosas hallonen och förlorar sin goda smak. Egentligen bör man istället köpa färska hallon eftersom bakterierna redan är avsköljda då.
- X. Koka bären eftersom många virus dör under upphettning.
2. Droppa lite citron på hallonen. Det gör att de inte härsknar.

FRÅGEKORT

MEDEL

Fråga 16.

För att undvika att sjukdomar sprids genom mat är det viktigt att hetta upp maten ordentligt, eftersom bakterier dör då. En bra regel är att hetta upp maten till minst ...

- 1. 65 °C
- X. 137 °C
- 2. 250 °C

FRÅGEKORT

MEDEL

Fråga 17.

Mikrober finns bland annat i livsmedel och är ett annat ord för ...

- 1. Mikrometermått
- X. Mikroorganismer
- 2. Mikrometeoriter

FRÅGEKORT

MEDEL

Fråga 18.

Varför är det bra att frysa livsmedel?

1. Mikroorganismer kan inte växa i frysen och livsmedlet behåller sin smak och fräschör.
- X. Konsistensen blir mer behaglig och lättare att hantera.
2. Isen som bildas kommer smälta och göra maten fuktigare när man värmer upp den igen.

FRÅGEKORT

MEDEL

Fråga 19.

De flesta bakterier är våra vänner. Vi har "snälla" mikroorganismer både i tarmen, på huden, i näsan och i munnen. Dessa hjälper till att hålla sjukdomsframkallande bakterier borta. I vilket av dessa livsmedel kan vi hitta "snälla" bakterier?

- 1. Filmjolk
- X. Rått kött
- 2. Frysta hallon

FRÅGEKORT

MEDEL

Fråga 20.

När man konserverar mat använder man metoder för att maten ska hålla sig längre innan den blir gammal (jäser, möglar eller ruttnar). Vilket av dessa alternativ är INTE ett exempel på konservering?

- 1. Torka
- X. Salta
- 2. Diska

FRÅGEKORT

MEDEL

Fråga 21.

Många är rädda för getingar, men de sticks inte hur som helst, utan av en anledning. Varför sticks getingar?

1. Under parningssäsongen är det vanligt att getingar sticks för att markera sitt revir och imponera på honan.
- X. Getingar sticks bara om de känner sig hotade och vill försvara sig själva eller om man försöker skada dem.
2. Har man parfym på sig kan getingar ofta missta det för honung och attackera för att de tror att man är en inkräktare.

FRÅGEKORT

MEDEL

Fråga 22.

Vilka är de vanligaste fästingburna sjukdomarna i Sverige?

- 1. IBS och tyfus.
- X. TBE och borrelia.
- 2. MDS och cancer.

FRÅGEKORT

MEDEL

Fråga 23.

Det sägs ofta att man ska undvika att bada när det är algbloomning, det vill säga fullt med alger i vattnet. Varför då?

1. Algbloomning kan vara giftig och orsaka klåda, feber och illamående.
- X. Huden kan färgas grön av alger och det går inte bort på flera veckor.
2. Algbloomning lockar till sig hajar och andra farliga fiskar som kan attackera oss människor.

FRÅGEKORT

MEDEL

Fråga 24.

Man bör tänka sig för innan man matar vilda djur. Vilket av dessa påståenden stämmer?

1. Vilda djur som är friska klarar att hitta mat själva. Om man matar dem kommer de bli vana vid det och sluta leta mat själva.
- X. Det är bra att mata vilda djur med rester av vår egen mat även om de inte äter det i vanliga fall, för då får de en varierad kost.
2. Det är viktigt att man bara matar en sorts djur. Försöker man locka till sig flera arter kan de börja bråka.

FRÅGEKORT MEDEL

Fråga 25.

Läggs någonting i naturen kommer det förr eller senare brytas ner. Hur lång tid tar det ungefär för en äppelskrutt att brytas ned helt på naturlig väg?

- 1. Två månader
- X. En vecka
- 2. Sex månader

FRÅGEKORT

MEDEL

Fråga 26.

Läggs någonting i naturen kommer det förr eller senare brytas ner. Vilken av dessa saker tar LÄNGST tid för naturen att bryta ner om de läggs på samma plats?

- 1. Äppelskrutt
- X. Fiskelina
- 2. Mjölkkartong

FRÅGEKORT MEDEL

Fråga 27.

Saker som inte hör hemma i naturen slängs allt för ofta i skog och mark. Varför är det dåligt att lämna krossat glas i naturen?

1. Det kan ligga i vägen för att växter ska kunna växa och fåglar kan bli rädda för ljusreflektioner i glaset.
- X. Djur och människor kan skära sig på glaset och det kan orsaka bränder om solen skiner igenom det.
2. Glaset kan sprida gifter i jorden.

FRÅGEKORT

MEDEL

Fråga 28.

Om man inte har med sig vatten i vattenflaska utan vill dricka vatten ute i naturen – ska man koka det innan man dricker det?

1. Ja, kokning dödar de flesta smittämnen och gör vattnet drickbart.
- X. Nej, det gör att smittämnen blir fler och vattnet blir därför ännu sämre att dricka.
2. Det spelar ingen roll. Man kan ändå inte få bort smittämnen i vattnet utan speciella vattenrenare.

FRÅGEKORT MEDEL

Fråga 29.

Varför kan det vara extra bra att sprita händerna om du är utomlands?

1. I många länder anses det "fint" att ha handsprit, det visar att man respekterar landets kultur.
- X. Det kan finnas bakterier vi inte är vana vid och som kan göra oss sjuka. Handspriten dödar dem.
2. Reser du till ett varmt land är det lätt att händerna torkar ut. Handsprit återfuktar händerna och skyddar samtidigt mot virus.

FRÅGEKORT

MEDEL

Fråga 30.

Du köper ett äpple på en marknad utomlands och precis när du ska sätta tänderna i det säger ditt syskon att du bör skala äpplet innan du äter det. Varför det?

1. Utländska äpplen har ofta ganska hårda skal som vi inte är vana vid, det kan skada tänderna.
- X. Hen ville förmodligen smaka av äpplet men tycker inte om när det är skal på.
2. Äpplet kan ha bakterier på sig trots att det är sköljt, eftersom vatten i vissa andra länder inte är lika rent som i Sverige.

FRÅGEKORT SVÅR

Fråga 1.

Sjukdomar kan smitta från människa till människa, djur till djur och mellan människor och djur. En av dessa sjukdomar kan smitta mellan djur och människor. Vilken?

- 1. Förkylning
- X. Ringorm
- 2. Kvarka

FRÅGEKORT SVÅR

Fråga 2.

Salmonella, ehec och campylobacter är exempel på zoonoser. En zoonos är en typ av sjukdom som kännetecknas av ... vad då?

1. En sjukdom som bara kan smitta från djur till människa.
- X. En sjukdom som bara kan smitta från människor till djur.
2. En sjukdom som kan smitta "åt båda hållen" (från människa till djur och djur till människor).

FRÅGEKORT SVÅR

Fråga 3.

Vi spritar händerna av samma anledning som vi tvättar dem – för att bli rena och inte riskera att bli sjuka. Ett av dessa alternativ hjälper det inte att använda handsprit mot. Vilket?

- 1. Jästsvamp
- X. Magsjukevirus
- 2. Bakterier

FRÅGEKORT SVÅR

Fråga 4.

Varför är det viktigt att också tvätta händerna, inte bara sprita av dem?

1. Handsprit dödar bara virus.
- X. Handsprit kan bara döda bakterier och virus på ytan, finns det smuts på händerna kan det finnas kvar smitta under smutsens yta.
2. Handtvätt tar bort vissa bakterier som endast går att få bort med varmt vatten, de sitter kvar som fastklistrade (och överlever) om man använder handsprit.

FRÅGEKORT SVÅR

Fråga 5.

Det är förbjudet att ge matavfall till nötkreatur, får, getter, höns och grisar i Sverige. Varför då?

1. Det kan finnas plastbitar eller andra saker som kan skada djuret i det.
- X. Mat som tillverkats och förpackats i andra länder kan innehålla smittor som vi inte har i Sverige.
2. Matavfall är ofta ofräscht och kan vara möjligt, alltså är det inte någon bra djurmat.

FRÅGEKORT SVÅR

Fråga 6.

Din kompis säger "Hur viktigt kan det egentligen vara att tvätta händerna före och efter man umgås med djur, alla djur kan ju inte vara sjuka?" Vad svarar du?

1. Djur kan smitta oss människor fast de inte själva är sjuka.
- X. Svenska djur är mer mottagliga för sjukdomar än djur i andra länder. Att tvätta händerna i Sverige är därför extra viktigt.
2. Om man umgås med djur tillräckligt ofta kan man bli smittad av vissa djursjukdomar.

FRÅGEKORT SVÅR

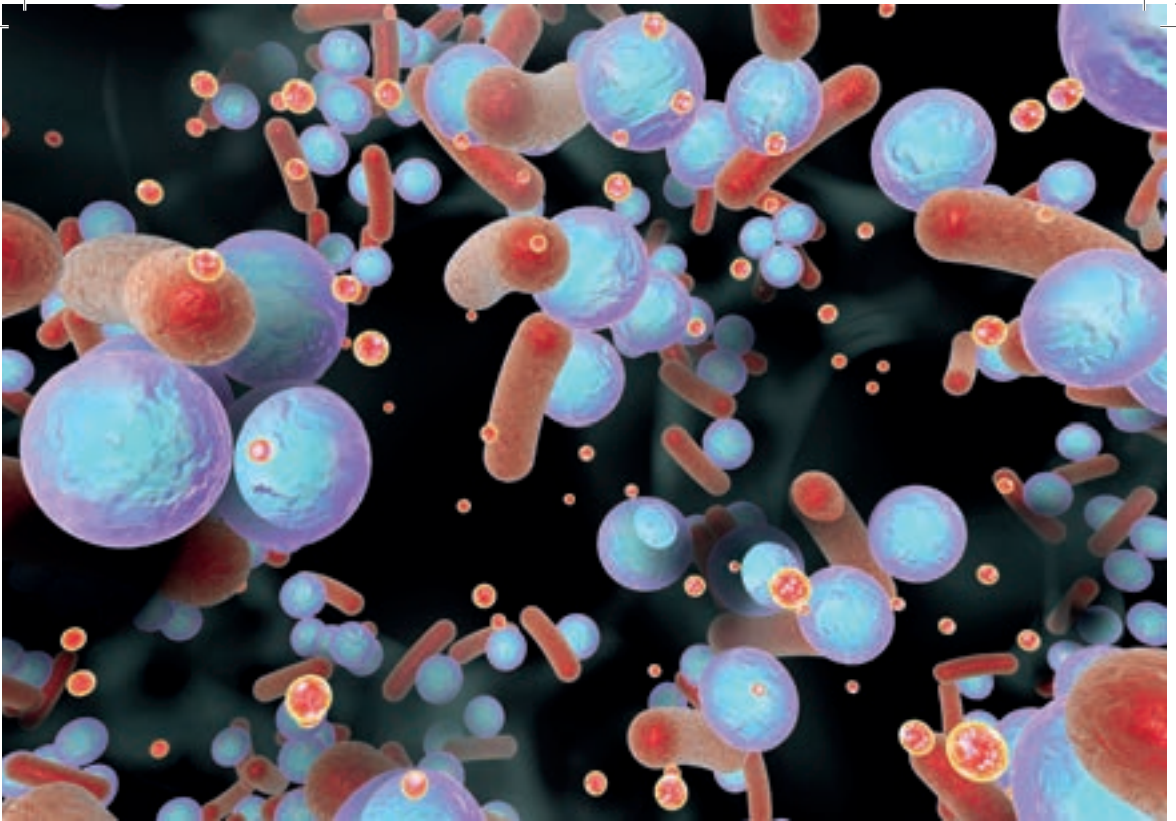

Fråga 7.

Är man sjuk kan man ibland behöva antibiotika.
Antibiotika fungerar genom att den ...

1. Innehåller ett ämne som gör cellmembranet i kroppens celler motståndskraftigt. Därför kan bakterierna inte ta sig in i cellkärnan.
- X. Går genom kroppen och drar åt sig alla bakterier. Bakterierna följer sedan med antibiotikan ut i avföringen.
2. Dödar bakterierna eller minskar deras förmåga att föröka sig.

FRÅGEKORT SVÅR

Fråga 8.

Vilken av följande infektioner kan man INTE bota med hjälp av antibiotika?

- 1. Virusinfektion
- X. Bakterieinfektion
- 2. Urinvägsinfektion

FRÅGEKORT SVÅR

Fråga 9.

Du är sjuk och behöver medicin så du börjar leta i hyllorna hemma. Du hittar en flaska med penicillin som har blivit för gammal. Vad gör du med medicinen?

1. Slänger den i soporna hemma.
- X. Tar medicinen ändå.
2. Lämnar in den till ett apotek.

FRÅGEKORT SVÅR

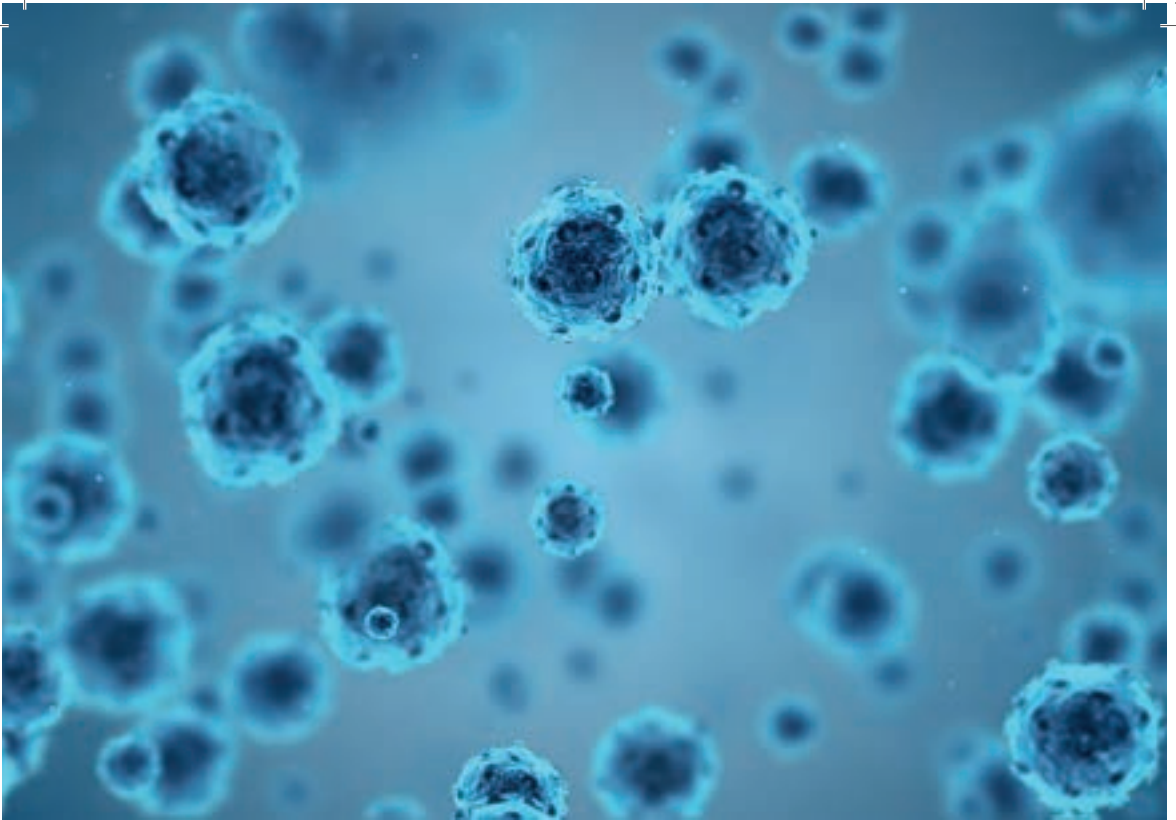

Fråga 10.

Ett djur som har fått en sårskada behöver inte alltid behandlas med antibiotika. Man kan ibland använda sig av enbart lokalbehandling. Vad innebär det?

1. Tvätt med koksaltlösning, eller i vissa fall med mild tvål och vatten.
- X. Att man åker in till en lokal veterinär. Där görs en undersökning och behandling av såret.
2. Att djuret sövs ner på en veterinärklinik där man injicerar en substans som sätter igång sår läkningen.

FRÅGEKORT SVÅR

Fråga 11.

Resistenta bakterier är något vi vill undvika. Ett växande problem är multiresistenta bakterier. Vad är det?

1. Bakterier som är resistenta mot att ha två eller flera cellkärnor.
- X. Bakterier som är resistenta mot att föröka sig.
2. Bakterier som är resistenta mot flera sorters antibiotika.

FRÅGEKORT SVÅR

Fråga 12.

Djuruppfödning är en av de saker som bidrar till antibiotikaresistens. Vi konsumenter kan göra ett aktivt val när vi handlar kött. För att inte gynna antibiotikaresistens bör vi ...

1. Köpa kött från producenter som har så högt proteininnehåll i sina produkter som möjligt.
- X. Köpa kött från producenter som använder så lite antibiotika som möjligt.
2. Köpa kött från producenter som har så lågt koldioxidutsläpp som möjligt.

FRÅGEKORT SVÅR

Fråga 13.

På vilket sätt kan uppfödning av djur till kött bidra till spridning av antibiotikaresistenta bakterier?

1. Bakterier som är resistent mot penicillin kan bildas i kornas bladmage.
- X. Djuren äter mat som innehåller antibiotikaresistenta bakterier och dessa sprids sen med köttet.
2. Antibiotika används om djuren blir sjuka eller förebyggande för att djuren inte ska bli sjuka. Ju mer antibiotika som används desto mer gynnas resistent bakterier.

FRÅGEKORT SVÅR

Fråga 14.

Om du eller ditt djur blir sjukt och behöver antibiotika, kan du då bestämma läkemedel och dos själv?

1. Nej, du bör alltid kolla med en läkare eller veterinär.
- X. Det beror på. Om du tror att du vet vad du ska göra behöver du ingen läkare eller veterinär.
2. Ja, det är inte så noga. Det står ungefärliga anvisningar på förpackningen, det räcker.

FRÅGEKORT SVÅR

Fråga 15.

Det är en varm sommardag och du går förbi en bil i solen på en parkeringsplats. I bilen sitter en hund som ser ut att må bra, men ingen ruta till bilen är öppen. Vad är det första du gör?

1. Försöker ta kontakt med ägaren, via bilens registreringsnummer eller på något annat sätt.
- X. Ringer polisen och lämnar ärendet till några som har kunskap och erfarenhet.
2. Slår in en av bilens rutor så att hunden får luft.

FRÅGEKORT SVÅR

Fråga 16.

Om ett djur plötsligt blir aggressivt kan det bero på att djuret blivit skrämt eller att det har ont någonstans. Vad ska du göra om du misstänker att djuret är sjukt?

1. Undersöka djuret och se om du hittar vad som är problemet, går det inte ska du ringa en veterinär.
- X. Bara farliga, smittsamma sjukdomar gör djuret aggressivt. Fall av sådana sjukdomar måste anmälas till SVA.
2. Sätta djuret på en avskild plats så att det inte skadar någon och avvakta. Prova också att ge djuret godis för att få det på gott humör.

FRÅGEKORT SVÅR

Fråga 17.

Bakterier och mögelsvampar livnär sig gärna på våra livsmedel. I vilken miljö trivs bakterier och mögelsvampar bäst?

- 1. I värme och hög luftfuktighet.
- X. I kyla och fukt.
- 2. I hög värme och låg luftfuktighet.

FRÅGEKORT SVÅR

Fråga 18.

Rötmånaden kallas den period på året då livsmedel klarar sig sämre. När infaller rötmånaden?

1. Från den första söndagen i mars till den första söndagen i april.
- X. Vanligtvis i slutet av juli/början av augusti, men den styrs inte av datum utan av väder och temperatur.
2. Under höst- och vinterhalvåret, eftersom det är större risk att livsmedel exponeras för kyla och frost då.

FRÅGEKORT SVÅR

Fråga 19.

Om man har en brunn som vattenkälla kan ibland vattnets kvalitet försämrast av yttre faktorer. Hur?

1. Pollen lägger sig ofta på ytan. När pollen är i kontakt med vatten utsöndras ett sekret som kan vara giftigt.
- X. Det är ofta plast på insidan av brunnen. Den kan lösas i vattnet när det är varmt ute, vilket försämrar vattnet.
2. Det tränger in vatten från markytan eller sidorna av brunnshålet som kan vara förorenat av närliggande avlopp eller gödsel.

FRÅGEKORT SVÅR

Fråga 20.

På råa grönsaker kan det finnas mikroorganismer som kan göra oss sjuka. Dessa mikroorganismer kan komma från ...?

1. Temperaturskillnader och belysningen i butiken.
- X. Gifter från skydd mot konstgjord belysning och temperaturskillnader.
2. Jorden de växer i, gödsel, bevattning och bakterier från kunder i butiken.

FRÅGEKORT SVÅR

Fråga 21.

Mindre mängder mat kan du ställa in i kylskåpet direkt efter tillagning. Större mängder bör du låta svalna först. Varför?

1. Annars kan temperaturen i hela kylskåpet höjas, och då påverkas andra livsmedel genom att deras hållbarhet kan försämrass.
- X. Har du maten i plastförpackningar kan de spricka pga. hastiga temperaturskillnader.
2. Det bildas ånga från den varma maten. Den kan reagera med förpackningsmaterialet och bilda giftiga ämnen om den kyles ned snabbt.

FRÅGEKORT SVÅR

Fråga 22.

Du fick en fästing i armvecket och fick loss det mesta av den, men en del av fästingen sitter kvar. Vad gör du?

1. Åker till sjukhuset eftersom de delar som är kvar av fästingen nu har större möjlighet att ge mig sjukdomar.
- X. Om resterna av fästingen är små kan jag avlägsna dem själv med något vasst.
2. Låter de delar som är kvar fortsätta sitta kvar eftersom det inte är farligt eller ökar infektionsrisken, kroppen kommer att stöta bort dem efter ett tag.

FRÅGEKORT SVÅR

Fråga 23.

Fästingar är små. Man upptäcker dem därför oftast först när de sitter på huden. I Sverige finns de i miljöer med skog och högt gräs. Där sitter de och väntar på att ett djur ska gå förbi som de kan klättra upp på. Vilken grupp av djur tillhör fästingen?

- 1. Insekter
- X. Kräldjur
- 2. Spindeldjur

FRÅGEKORT SVÅR

Fråga 24.

Att mata småfåglar är trevligt för både dig och fåglarna, men du bör inte göra det på samma ställe som du själv ska äta. Vad är den huvudsakliga anledningen till det?

1. Fåglarna kan sprida bakterier till oss via sin avföring, som vi kan få i oss när vi äter.
- X. Vi kan ge fåglar mat som de inte tål.
2. Fåglarna kommer inte att våga komma nära dig och kommer därför inte få någon mat.

FRÅGEKORT SVÅR

Fråga 25.

Ett fridlyst djur får man inte döda, skada eller på andra sätt störa. Vilka av dessa djur är fridlysta i Sverige?

- 1. Huggorm
- X. Brunbjörn
- 2. Rådjur

FRÅGEKORT SVÅR

Fråga 26.

I Sverige finns det tre ormarter. Vilken av dessa arter är det på bilden?

- 1. Snok
- X. Hasselsnok
- 2. Huggorm

FRÅGEKORT SVÅR

Fråga 27.

Vi gör inte alltid vilda djur en tjänst när vi matar dem. Kryssa för det/de alternativ som stämmer!

- 1. Djuren kan bli vana vid att bli matade och därför sluta leta mat själva.
- X. Vi kan få sjukdomar från vilda djur, om vi inte är noga med hygien.
- 2. De vilda djuren kan få mat av oss som de inte bör äta och må dåligt av den.

FRÅGEKORT SVÅR

Fråga 28.

Det är viktigt att tänka på hygien vid måltider i skog och mark, som skydd mot eventuella smittor. Vilket av dessa påståenden stämmer INTE?

1. Se till att utrustningen du använder för att laga mat är ren.
- X. Du behöver aldrig koka eller rena vatten du tar från sjöar och bäckar, det är rent och går bra att dricka.
2. Det är bra att ha med någon form av desinfektionsmedel för att rengöra händerna innan du äter.

FRÅGEKORT SVÅR

Fråga 29.

Ska man åka utomlands kan man ibland behöva vaccinera sig mot farliga sjukdomar som finns i landet man ska till. När passar det bäst att vaccinera sig mot dem?

1. När du kommit till landet. Det är oftast billigare att vaccinera sig där.
- X. En dag innan du åker iväg, så vaccinet finns i kroppen.
2. Några månader innan så kroppen hinner utveckla ett fullgott skydd.

FRÅGEKORT SVÅR

Fråga 30.

Varför ska man inte ta med sig varken vilda djur eller växter hem från semestern? Flera alternativ kan vara rätt.

1. Djuret kan ta med sig smitta som inte finns i landet där man bor.
- X. Djuret är kanske inte anpassat till klimatet i det nya landet och kommer troligtvis få svårt att klara sig där.
2. Djuret kan skapa obalans i ekosystemet som finns på platsen det kommer till.